

Ese de trei ori in septamana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec-a, candu o oala intreaga, candu numai diumatate, adeca dupa momentul impregurilor.

Pretiile de prenumeratii:

pentru Austria:	8 fl. v. a.
" diumatate de anu	4 " "
" patru	2 " "
pentru Romani-a si strainetate:	16 fl. v. a.
" diumatate de anu	8 " "
" patru	4 " "

ALBINA

Prenumeratiile se facu la toti dd. corespondenti a-i nostri, si d'adreptulu la Redactiune. Josefstadt, Langegasse Nr. 43, unde suntu a se adresi si corespondintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea seu speditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunț si alte comunicatiuni de interes privat — se responde cate 7 cr. de linie repetitile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiul timbrului oate 30cr. pentru una data, se antecipa.

Viena 2/14 mart. 1868.

Daca fericirea monarhiei ar depinde numai de la delegatiunea unguresca, atunci aceasta fericire ar fi dejă pre calea cea mai buna catra indeplinire, pentru că delegatiunea din manioasa ce era acum s'a desmantiu si impacatu cu barbatii regimului afacerilor comune. Credusea delegatii că nu e modru d'a nu se superă pentru că ginerariul Grivicici commisese acelui peccatum mare in catechismulu politicei unguresci, peccatum d'a spune delegatilor că in Ungaria sunt si alte natiuni afora de magiari, si cumca intre aceste natiuni nu s'a stabilitu inca contielegerea necesaria.

Acesta cuvantare dede ansa la acea crisa mare de carea de securu ar fi luatu cunoscinta Europa intréga, daca Europa n'ar avé alta de lucru de catu se se infatisieze in delegatiunea unguresca de cate ori o provoca séu apeléza ungrui la dens'a, ceea ce se intembla forte a dese ori. Crisa era că delegatii nu mai voiau se tienia siedintia pana ce ministrul de resbelu nu va dă deslucirile ce le pretendu séu nu va retrage cele dise de Grivicici.

Vineri se dedera deslucirile si acuma delegatii sunt multiamiti, deci nu ni se va poté imputa neci o tendintia daca acestu evenimentu dejă pestrecutu lu vom luá unu picu la critica.

Din capulu locului n'am fostu dintre cei ce credeau că ungrui nu vor mai tiené siedintie, caci prin acésta s'ar lovii institutiunea delegatiunilor, unic'a base a rolei politice magiare; si magiarii sunt precauti intr'acésta, ca nu cumva de la culmea la care au ajunsu prin ceremonie si parada dreptului publicu, se cada de odata la adverata loru valore reala in sirulu celoru latte popóra. Se potea dura prevedé, că respunsulu regimului are se-i multiamésca.

Daca inse pusetiunea ce au luat o densii fatia cu regimulu se pote numi amenintiatória, — apoi densii au sciutu pre bine că se adreséza catra regimulu de Vien'a, care inca neci odata nu i-a cunoscutu bine si purure au presupusu despre densii mai multu de catu ce sunt.

In catu este pentru d. Grivicici, care si-aduse a minte de natiunalitati, aveam se-i spunemu că e lungu timpu de caudu guvernulu Vienei n'a mai atinsu aceasta causa. Dauna că nu'sa desceptatu mai de tempuriu, ci — precum a indatinu Vien'a pururea — vine numai dupa ce evinemintele au intratu intr'unu stadiu anevoia de diresu.

Din strainetate n'avemu altu obiectu de interesu de catu caletori'a principelui Napoleone, care si acum e discutata forte multu fora a i se poté constata veri o misiune politica anumita. Densulu pléca acum din Berolinu [peste] Dresda catra Paris, si numai mai tardiu va veni la Vien'a de unde — precum se afirma de nou — va caletori pre Dunare in josu la Belgradu, Bucuresci si Constantinopole.

Imputatiuni grele

(*) ni se facu si pana acu, si — abuna séma vor urmá si mai grele, din partea unoru domni stapanitoru ai nostri si unoru partisani ai acelor'a — pentru tonulu, cum dicu ei, din di in di totu mai aspru si mai iritat, ce manifestamu facia cu ei si conduit'a loru politica. Domnile loru afia că la inceputulu carierei nostre am fi portat unu tonu multu mai linu si moderat, si că — tonulu nostru de diumatate de anu in cōce ar contrasta cu programulu nostru „medilocitoriu“, si că — elu ar fi adose ori esageratu.

Avemu se insemnámu, că aceste imputatiuni se reducu mai vertosu la unu siru de articli ai nostri de fondu, la acei articli, cari, dupa cum ni se scriedin mai multe parti, electrisara si desceptara din somnu si letargia inimele romane pretotindenea, chiaru si cele mai adormite si amortite.

Fatia cu atinsele imputatiuni venimus ni splicámu in cateva pucine cuvinte programulu si pasirea.

Da, am luatu asupra-ne rol'a d'a mediloc intre estremitati, va se dica, niam alesu campulu aptivitatei intre punctele estreme, dorindu a li dā man'a ambelor si a le — apropiá si impreuná. Am facutu acésta — firesce, in bun'a credintia, că — si un'a si alta estremitate lucră din indemnu patrioticu si moralu — pentru binele comunu, si pentru că am trebuitu se sentimus si serecunóscemu de detorinti'a nōstra a ne apropiá si a trage totu mai multu spre acea parte, la carea vom observá mai multa si mai sincera „buna-credintia.“

Acesti role — credemu că am fostu pururea credinciosi cu cea mai mare scrupulositate, si — suntemu convinsi, că publiculu nostru intregu ni va concede acésta.

Pe ipocritii politici, pe pseudopatrioti, pseudoloiali si pseudoliberali — i-am combatutu si i-am demascat din capulu locului, si-i vom combate si demascá pan' la cea din urma resuflare a nōstra — in limb'a, tonulu si cu seriositatea si energ'a, ce ni recomenda insemnatea pusetiunei nōstre publicistice si santi'a causei séu scopului nostru.

Pentru a convinge pe domnii stapanitorii nostri de adi, cumca noi totu in asemene tonu si cu asemene energia am luptat contra unoru asemene tendintie pericolose ca a le loru — si mai nainte de inaugurarea stepanirei loru, ajunge a provocá la articlulu nostru: „Regimulu ungurescu si noi“ — din nr. 22, anulu 1866.

La denumirea ministeriului ungurescu, intemplata cu ignorarea nōstra, adeca a natiunalitati nōstre, noi am declarat că — vom se remanému in rezerva si acceptare, ca se vedem — ce pusetiune va luá elu si politic'a lui facia cu noi si interesele nōstre vitali. (Vedi nr. 17 din 1867 alu foii nōstre.)

Totu atunci intr'unu siru lungu de articli ni desfasiuraramu pusetiunea nōstra facia cu situatiunea noua, facend'o acésta cu o loialitate si moderatiune, ce

a castigatu recunoscerea chiaru si a contrarilor nostri.

Urmaramu apoi a luá cu multa multiamire notitia despre töte aparitiunile si manifestatiunile publicisticei, cercurilor si partitelor magiare — macaru si numai la parere favorabili nōa si causei nōstre.

Va se dica, ingropandu reminiscințele triste din trecutu in fundulu inimiei nōstre, si alungandu temerile si neincredere naturale din peptu-ne, am cautat se aflam si se adunamu date si motive, pentru a ni intemeia o credintia si o sperantia, că domnii magiari au profitat din suferintiele proprii si au invetiatu a cunoscere si a stimá spiretulu timpului.

Dar mai poteam noi nutri atare credintia si sperantia, candu vediuramu cu ochii, nostri, că magiarii conducatori de adi, atatu cei ce siedu in dieta de a drépt'a, catu si cei de a stang'a — pléca si ei oblu totu in directiunea si spre pasti'a anilor 1848 si 1849! — că ei diu'a nōptea colcaie la planuri d'a ni impedecá nu numai miscarea, ci chiar si resuflarea natiunale — in patri'a nōstra strabuna!

Fatia cu aceste planuri si tendintie, rol'a nōstra de medilocitori si impecabili intre estreme, mai nainte de töte ni impune detorinti'a — d'a limpedi aerulu si terenul, pentru ca se ne vedem, se ne cunoscemu, si se constatamu, déca o apropiare si impreunare e posibile séu nu?

Séu dora mai pote fi vorba d'a mediloc si a apropiá si a impecá facia cu o politica domnitória, carea — ca dup'o sistema amenă deslegarea cestiuniei de natiunalitate atat'a timpu si tinde — cum se vede — a o mai amená si mai departe; cu o politica sub a careia influintia veninata mai multe municipalitati magiare séu conduse de magiari, nu se sfira a protesta in adunarile loru si inaintea dietei chiaru si contra unoru concesiuni precarie si ticalóse ca cele din amintitul proiectu!

Ce se mai dica, cum se mai incercă a mediloc si a molcomi unu organu onestu si solidu in astu felu de impregiuri?

Cum se mai incercámu a ne intielege, candu d. e. unele foi magiare, foi de influintia forte mare, pretendu in facia lumei, că natiunalitatilor si limbeloru nemagiare o data cu capulu se nu li se concéda alte sfere de misicare si de desvoltare, de catu in familia, biserica, scólele de la satu si in literatura, si că — „la suveranitate de statu are dreptu a aspirá numai natiunalitatea magiara!“ (Vedi „Ung.“ si dupa elu „Pesti Hirnök“ din 11 a. c.)

Cum se mai urmámu cu medilocirea, candu unu Haynald, arciepiscopulu de Calocea, si inca si alti corifei magiari avura intru nemic'a a dechiará in sie-

dintele delegatiunilor de pericolose natiunalitatile! — candu „Pesti Napló“ organulu majoritatatei dietei unguresci, intr'unu numeru de mai de unadi, enumerandu cestiunile ce ascépta deslegare intetitoria din partea dietei, puise cau'a natiunalitatilor, cea atatu trasa impinsa, colo catra capetu, éra cau'a Ardélului o dede cu totulu uitare!?

Fatia cu acésta conduită si tendintia — cu adanca parere de reu cauta se spunem, că — rol'a de medilocitori, fora cea mai pucina vina din parte-ne, din di in di totu mai multu ni se ingreuna si noi din di in di totu mai multa sentim cu densii vreu se ne impinga in taber'a opositiunei din töte respoterile. —

Delegatiunea dietei unguresci.

Siedint'a de mercuri 11 martiu.

Promiseram in nr. tr. cumca de acésta siedintia ne vom ocupá mai pre lungu din cau'a că desbaterile fura interesante forte.

Siedint'a se incepè catra 11 óre, de óra ce timpu ploiosu impedece pre delegati a se infatișa timpuriu la óra a 10, precum se otarise.

Pre banc'a ministeriala vedem din partea militara pe ministrul comunu de resbelu Kuhn, pe ginerariul Grivicici si pe capitulul Kraliciu. Cesti doi din urma cunoscute limb'a unguresca si se infatisieza de ajutoriu lui Kuhn care nu cunoscce acésta limba; éra candu Kuhn are se spuna séu se observe ceva delegatiunei, atunci incredintieza ginerariului Grivicici (croat si — precum ni se spune — bunu natiunalist) care vorbesce in numele dlui ministru. Pre acésta banca mai ocupa locu cancelariulu imp. br. Beust (care a dese paresce siedint'a si éra se ivesce) cu consiliariulu de curte Falke care vorbesce unguresce in numele lui Beust candu are se deslucésca cestiuni diplomatice. Mai departe sunt de fatia ministrii Lónyay, Festetits si Andrassy.

La ordinea dilei este: desbaterea generala a bugetului militiei. Delegatii s'au adunat in catu numai doi lipsau. Publicul auditoriu inca era destul de numerosu pentru localitatea mica si neconomă in una din salele edificiului foste cancelarii de curte.

Sirulu cuvantatorilor l'inchepe contele Lupu Bethlen: Densulu este pentru propunerea (raportulu) majoritatii si se sente chiamat a combate dorinti'a minoritatii carea smintesce in socot'a ce o face despre circumstanie. De altintre diferinti'a de pareri nu este mare, pentru că si densulu cere de la guvernul o politica pacica, a nume fatia cu Germania. In catu e pentru orientu, consentiesce cu Tisza in politica de „neinterveniune“, in se nu intrevina neci alte poteri; (Prusi'a, — s'a pronunciata de Bethlen séu de altu deputatu de acésta parere? nu ni-am potutu insemna bine) de aceea votéza unu bugetu atare in catu monarchia se fie in stare a respinge veri ce atacu nedreptu, si se nu fie constrinsa a se supune neconditiunatu.

Colomanu Ghyczy: E convinsu că Europa voiesce o monarchia tare pe locul unde este patri'a nōstra si cele latte tieri ale Majestatei Sale, pentru ca acésta monarchia d'o parte se tienă echilibriu intre puterile europene, de alta parte se fie unu zidu viu al libertatei si civilisatiunei apusului in contr'a tendintielor rusesci de catra resaritu. Esistinti'a monarchie este dura o necesitate europeana, si poterile apusane nu potu vo' derimarea ei, de aceea monarchia va ave pace daca o va vo', dovedesca amórea de pace si desarme. Bugetulu de acum nu e bugetu de resbelu, dar unu bugetu ce tie ne armata gata de batalia. Catu este pentru dorinti'a Rusiei d'a se estinde, in contr'a acestei dorintie monarchia pote conta pe sprințul tuturor puterilor apusane. Numai popórale

crestine supuse turcului potu fi cari se dorăscă estinderea Rusiei, pentru că numai de la acăsta ascăpta ajutoriu și simpatia pre cindu turcului se opune nisuintelor liberali. — Privindu astfel situatiunea, m'am intrebatu a dese ori, cum se face că fie-care vecinu alu nostru crede cumca este intru interesulu seu a slabí monarchi'a nostra si alege acăsta monarchia de vîptima la prim'a conflagrantiune in Europ'a? Acăsta parere retacita si-gasesce splicatiunea dără intr'aceea că vecinii nostri se temu neintreruptu cumca la prim'a ocasiune noi vom fi cari se i atacămu, ori in privint'a teritoriului ori in privint'a politicei loru. Si acăsta parere in adeveru sămena că esiste in politic'a nostra. Se pôte că eu n'am precepuit bine importanti'a documentelor din carteza rosă, dar nu voi se deducă din aceste documente alte consecintie de

catu accea cumca politic'a nostra in tōte privintiele o politica de „reservarea dreptului“, fatia cu Prus'i'a pentru casulu daca Germani'a s'ar constitui într'unu statu, fatia cu nisuintele de unitate ale Italiei căci arotău simpatii pentru Rom'a, in fine fatia cu resistint'a contra nisuintelor liberali ale poporului crestine din Turci'a. Io nu me miru daca acăsta procedura sternesce neincredere la vecinii nostri. Poporale crestine de la mediadu trebuescu asecurate despro simpatiele nostra pentru nisuintele loru liberali, éra in Germani'a si Itali'a se se primésca faptele complinete. Asìe bugetulu se pôte reduce. De alta parte in bugetu abid se gasosce veri o rubrica carea se n'aiba lipsa de reforme radicali, precum s'au si incepuit d. e. cu reducerea calariei scl. acăsta precum si acea cereustantia că ministrul se impoteresce ca sum'a votata la o rubrica s'o pôta intrebuintă la alt'a (impoterirea de acăsta natura se numesc: viament) face bugetul ilusoriu. Mai departe nu s'a satisfacut corintielor legii in privint'a armatei unguresci. Elu e pentru unitatoa armatei precum se spune in lege, dar acăsta unitate nu e in contradicere cu esistint'a unei armate unguresci precum o doresce Ungari'a. Mai curundu séu mai tardu vine diu'a catastrofei celei mari, si in Ungari'a numai sentimentele indestulirei patriotice potu provocă entusiasmulu necesariu. Acăsta indestulire se face numai prin armat'a ungurésca. Acăsta e fapta si cu faptele cauta se socotim. Daca totusi votéza si elu bugetulu precum lu vre minoritatea, acăsta o face numai considerandu acea promisiune cumca inca estimpu se va asternec legatiunei unu proiectu de lege pentru aperarea militara a tierii, prin ce Ungari'a precale legala va poté face despusotunile necesarie.

Contele Paula Eszterházy: Consentiesc cu Várady care a disu ieri cumca armat'a nationala ungurésca este conditio sia qua non. Standardul ungurescu la armata a fostu secole intregi langa standardulu imperatosc, si a castigatu invingeri d. e sub Mari'a Teresi'a, forca se fie presupusu cinova cumca standardulu ungurescu periclită monarchi'a. Peste acăsta causa dict'a va trece lesne. Mai anevoia ya fi la deslegare cestiuenea nationalitatiloru, din causa că in asta privintia guvernele trecute au facutu forte multe pecate si au causatu in moduinspaimentatoriu ur'a intre rase, in catu numai preoatiunea cea mai maro impreuna cu considerarea drépta a pretensiunilor si dorintieloru indreptatite — éra nu liter'a legii — potu duce la unu scopu salutariu. Pacint'a, precautiunea si spiretulu blandu se recomenda in asta privintia.

Baronulu Simonyi: Considera bugetulu de transitoriu, căci se ascăpta reorganizatiunea armatei, si densulu e convinsu cumca trebue se vina o armata ungurésca, far ar dorí ea guvernulu so precepa acăsta si se infinitieze armat'a ungurésca naintea catastrofei si nu dupa catastrofa. Doresce ca monarchi'a se aiba o armata tare, dar votéza cu minoritatea; căci spesele mari pentru armata in timpu de pace, ne facu se nu avemu bani in timpu de batalia. Armat'a trebue se jure la constitutiune. Ar fi mare nemultiamire din partea Ungarici daca nu s'ar ingrigi pentru honvedii sci. Densulu nu participa la temerilo lui Eszterházy in privint'a nationalitatiloru, căci are ineredere in patriotismulu tuturor locuitorilor tierii foră descliniere de nationalitate, precum se vede din aceea că nationalitatile ascăpta in lenisce ceca ce va otari dict'a in caus'a loru.

Ioane Fauru: Pledéza pentru parerea majoritatei, nu din respekte noue, ci luandu motivele stangei si combatendu-le in siru unulu dupa altulu pre cate le-au precepuit. Motivulu lui Tisza nu-lu precepuse bine, ceca ce dede ansa la o observatiune personala din partea lui

Tisza. Fauru e chiaru in pledarile sale, nu este taro gesticulatoriu precum au datina a fi mai alesu unii membri mai betrani, ceea ce foră de voia te face se-ti aduci a minte de retori'a besericésca a pretilor protestanti din Ungaria, preste totu trebue se recunoscem cu e bunu advocatu, si — daca nu i-ar fi asiè de mare credint'a catra deákisti ci se escore si ceva independentia — dora l'am vedé posiediendu si ceva potere creatore in eugetele sale. Inse asomenec poteri cresc numai la sōrele libertatii, si acăsta n'o potemu acceptă de la membrui casei de sus, cari spriginescu regimulu neconditiatu si vorbescu numai ceca ce sciu că place regimului, din care causa n'avemu a ne miră că Fauru — desí romanu — n'a gasitu pentru nationalitatii neci macaru atate evintate cate a-vura ungurii.

Gavriilu Lator: Face o propunere separata propunendu o cifra ceva mai mica de catu a majoritatii, dar mai mare de catu a minoritatii. Cas'a l'asulta inse peste propunere trece tacendu.

Conte Antoniu Szécsen: Voiescu o pace basata pe faptele complinete, nu voiu recastigarea influintii perduite in Germani'a, inse trebue ca statulu se-si pastreze influintia ce compete unui statu nedependinte. Io nu sum aderinte alu politicei care recunoscet nationalitatile, totusi esprimu convingerea ca statulu se nu incepe veri o politica ce n'ar conveni cu sentimintele nationali ale unei cutarei parti mari dintre suditii statului. Elu scie că necesitatea europeana nu sustine unu statu d. e. si esistint'a Polonici a fostu necessitate europeana si totusi Poloni'a a cadiuta. Catu pentru orientu, densulu nu scie cum s'ar potó dosfini bine politic'a de „neinterventiune“? Votéza guvernului bugetulu ce se asterne, si apoi mai vorbesce despro intielegerea intre caste si popora. (Daca dsa graiesce despre „caste“, apoi nu avemu se ne uimim că nu cunoscet cestiuenea nationalitatiloru si prin urmare nu concede indreptatirea pretensiunilor nationali, desi cadau totusi in contradicerea d'a recomandă guvernului se se ferésca de vatenarea nationalitatiloru mari. Va se dica, in acestu casu din urma totu esistu nationali si pentru dsa. Se insiela inse amaru daca erede cumca toem'a nationalitat'a magiară este un'a dintre cele mari, pre candu inseminata ei etnografica e de totulu mica; era toritoriu celu esitansu si rol'a politică ce o joca, nu le are numai pentru valoarea ei, ci mai multu din grati'a Austriei. Candu l'am auditu cuventandu pro dsa si negandu esistint'a nationaliloru, no tienemus transportati cateva secole mai inderetu, colo in evul de medilociu, pre timpulu orbiei genulai omenescu, candu castele numai ele aveau demnitatea de omu, éra popululu nascea si se inmultia numai pentru a marfi averea domnului de pamentu buna ora easi vitele. In adeveru, daca cuventarea dlui conte n'ar fi unu ce abstracta ei unu corpua concretu, ca se se pôta imbalsamă, asìe ar poté face renumele veri carui museu, ar cuprinde locu inseminat intre anticitatile istorice; si lumea culta de sub tōte zonele s'ar indesă la intrare ca s'o véda. Daca apoi pentru biletulu de intrare s'ar otari si unu pretiu ore-care, s'ar poté infinitia o fundatiune grandiosa ale careia procinte ar provede cu abundantia lipsele acelor aristocrati magari cari astazi nu sunt in stare a-si cumperi vestimentele de parada cu cari se se infatiscze la dict'a tierii, ci mergu a cere pe la cologii loru aristocrati, cari érasi dia a loru parte nu sunt prè milosi ei ii dà de golu in publicu „a mendicants“, cum fece in 1861 unu comite supr. intr'o adunantia comitatens.)

Zsedényi: Importanti'a desbateriloru c intr'aceea că acum pentru prim'a data are se se dovedescă daca Ungari'a prin delegatiunea sa a potutu medilociu usiorarea sarciniloru poporului. Nainte de 1848 bugetulu militaru alu monarchei era de 40—50 de milioane, si atunci monarchi'a era adeverata potere mare pentru că si-avea o influintia poterica in Europ'a. De candu se urea bugetulu treptat, treptat a se diu' influntia monarchiei in afacerile externe. Daca Franci'a si Prus'i'a tiene sub arme cate 800,000 de barbati, inca nu urmăre de aci că si aici trebue se fie atati-a. Elu nu doresce o politica activa, voiesce pacca de care monarchi'a are mare lipsa pentru a se reculege si a-si desvoltă poterile sale materiali. Nu are tema de orientu, daca va esiste o contielegere cu Prus'i'a. Votéza cu minoritatea.

Kálmoky si Bán vorbescu pentru majoritatea éra Branyovaczky si Bonis pentru votulu minoritatei. Discusiunile loru nu ni presinta neci unu interesu. Intre densii a vorbitu

Aureliu Maniu: (Cuventarea intréga o vom produce in nr. venitoriu.)

Colomanu Tisza, — fiindu că Szécsen provoca la densulu si disese că in Itali'a sunt multe partite si nu scie cu care se tiona, replica că in Itali'a, ce se atinge de nisuintele de unitate, esiste numai o partita, incepandu de la rege pana la ultimulu lazzaroni.

Ministrul-predicinte ung. Andrassy; Nu sum membru alu delegatiunei, si daca totusi ieu cuventul, o facu pentru că si guvernulung. are partea sa in afacerile despre cari e vorba. (Acestu ossordiu numai anevoia esită din gur'a ministrului pentru că vedi bino cră anevoia a demastră ce are dsa in delegatiune. Sentiștii densulu acăsta anevoia, si se scarpenă a dese in capu, desí era dejă destulu de strofocatu, dreptu portretu alu situatiunei interne din Ungari'a.) Sértea a voitudo pana acum ca neci odata se nu convinu intr'o parere cu Ghyczy. Alta data densulu nu credea in poterea d'a esiste a monarchiei. Astazi densulu dice că daca vromu pacă, o vom avé, aterna numai de la noi. Mi se pare că Ghyczy a ceditu carteza rosă numii pe table, le-a vediutu rosie, a crediutu că situatiunea nostra e in colorea rosei, si s'a datu ilusuniilor. Pacca se sustine cu trei mediloci: 1) respectarea tratatelor; 2) incheierea de aliantă; 3) arme. Celu d'antașu nu e medilociu securu, a doce ori e periculosu a observá tratatele cu scrupulositate si literal-minte. Incheierea de aliantă nasce presupunerii neliniscitorie. Romanu armele pentru cari se cere se votati sumele din bugetu. Ceca ce a disu Simonyi că cheltuiu in timpu de pace si nu ni remane bani pentru batalia, mi se pare că sămena suatului ce l'ai dă cutarui economu: nu semonă grăbul, că nu-ti va remané grău pe véra. Politic'a e easi o carutia ce merge pe cale cu stanci multe, se lovesee candu de o stanca candu de alt'a, carausiul neincetatu se misca candu intr'o parte candu intr'al'ta ca se tinea eciliuri, dar nu pentru ca se cada cum presupuna cei de Josu cari lu vedu miscandu-se.

Ghyczy observa lui Andrassy cumca politic'a n'o facu purure oei din carutia statului, pentru că vinu pedestrasii adeca opinionea publica si crucisiza planurile celor din carutia. Catu pentru cuventul ilusiu, d. ministru scie că terorisare nu vom suferi, sum deputata si pretindu respectu. (Se nasee unu sgomotu mare, Andrassy merge la loculu lui Ghyczy si ceară a se secesă. Semne felicitate din diferite parti. Presedintele clopotiesee de mai multe ori si eliama membrii la locu. I succede a restabili liniscea.)

Br. Simonyi: Domnulu ministru Andrassy mi-a replicat cu sementia si cu economicul. Am se-i spună că noi am semenat dejă milioane si am secerat — Sadov'a.

Alta delegatu din stang'a cere permisiune a continuă povestea ministrului despro carutia peste petre. Spane că eci pedestru vedu potrile, lu facu atentu pe carausi, carausiul inse n'asculta si fiindu că din carutia nu le poté vedé, se intempla de balansă toem'a spre restornarea carutiei. (Iaritate.)

Metropolitul Haynald ie cuventul pentru a replică unor oratori de mai nainte. (Ceremu indulgint'a bunului ceterioru ca se dimicu cateva cuvinte pentru a caracteriza limbajul prè sanctei sale. Seim cu totii cumca santi'a sa pe candu era episcopu in Transilvania a desvoltat unu spiretu de mare magyar plinu de netolerantia pentru nationalitatile nemagaro. Si acestu mare magiaru (ori magiaronu séu magiarisatu) neci nu cunoscet pronunciatiunea limbei unguresci, elu vorbesce casi slovacii. Precum se scie, slovacii se magiariszează forte tare si pre capete, dar i-a predepsitu natur'a că neci odata nu potu invetiá pronunciatiunea ungurésca, asìe in locu de „a“ pronuncia „á“, ceea ce la unguri este mai siodu de catu d. e. candu la romani cutare unguru séu ovre die chine in locu de cane si plupuni in locu de plumeni etc. Catra acăsta pronunciatiune mai adauge monotoni'a limbei unguresci, si ti vei face o ideia despro aceea cum vorbesce santi'a sa. Am avé inca ceva de spusu, dar incetăm ca se nu presupuna cineva veri o patima despro noi.) Santi'a Sa spune că mergendu catra Rom'a a sositu intr'unu orasius chiar atunci candu se pregatia pentru primirea Regelui Victoru Emanuilu; că a sositu toem'a atunci, cră o intomplare numai, nu dora că ar si voitudo se véda primirea Regelui. (Iaritate. Te credem.) Asìe mi pare bine că me cunosceti. Naintea Regelui portau standardele acelor orasie inse, cari inca n'au ajunsu sub domnirea lui Victoru Emanuilu, erau

imbracate in doliu. Intre aceste in doliu nu a fostu numai Rom'a, ci și Fiume, Triestulu, Pola si altele multe deparate prin Dalmatia. Vedeti dura unde tientesci italianoii cu principiul loru de nationalitate. Vreau o parte mare din patri'a nostra, asìe-dara a sprinții acese aspiratiuni natiunale ale italianoilor numai unu tradatoru pote face. (S. Sa fini cu multu focu si dréptă aplaudă, éra din stang'a nu si-a pusu nimene mintea cu santi'a sa pentru a-lu desamag!) Consiliariulu de curte Falke vorbesce (parte cetesce de pe o scrisore ce si-o compusese bine unguresce, dauna numai că n'a putut'o si pronunciată asìe de bine, că e asidere inceputului in limb'a ungurilor) in numele lui Beust. Dupa o lunga tratare a cestiuene nemtiesci foră a spune ceva nou, trece la cestiuene orientala. De interventiune armata in favorea poporului crestine nu pote fi vorba, dar trebue se sprijinim reformele ce Turci'a tinde a le introduce. Principiul de neinterventiune nu l'au primitu inca alte peleri. Fatia cu Serbi'a s'a procesu cu multa buna vointia, si unu d. antevorbitoru (Maniu) pote fi securu că totu asìe vom procede si fatia cu Romani'a. (In cuventarea sa pomeni purure de monarchia „austro-magiară“ si „magiaro-austriaca“ Dupa ce fini, esti din sala, asidere si Beust.)

Grivicii (in numele ministrustrului de resbelu respunde pe lungu, mai an-taiu scusa că fiindu bugetulu primu nu s'a potutu face cu destula acuratetă dar promite pentru venitoriu (aprobari). Din cea laalta parte a cuventarii estragemu urmatorele): In siedint'a de marti s'a disu cumca armat'a a causatu sarcin'a detorielor mari ce apesa statulu; dar acăstă nu e asìe. Armat'a nu face politica, ea nu mai esecuta. Vin'a acoloru sarcine este neintielegerea intre natiuni, si fie-care comandantu de trupa doresce ca se dominescă contielegere intre nationalitatati. Unitatea armatei nu este numai pe chartia, cum s'a disu marti. Cine dice acăstă acol'a nu cunoscet armat'a. Sentimentul de unitate insuflesee pe fie care ostasiu, (o vóce: usiciru) oficiru séu ostasiu totu un'a, si precum sunteti DV. representantii sentiemintelor poporului, asìe sunt oficirii representantii sentiemintelor armatei. Ostasiu vre se lupte si se invinga; daca invingerea e cu potintia candu armat'a se imparte in dōue atunci se va impartă. Ivánka a disu că ministrul din indemnu propriu a redusu calaria. Ministrul a redusu pentru că a fostu silitu se economiseze cele trei milioane. Reducerea nu e folositoră. Asìe este cumca dupa tactic'a moderna militara, decide-re bataliei e — precum s'a disu — in man'a infanteriei, dar cum se pote precepe ca totiși se se reduca infanteri'a si mai tare. Timpulu sirovitualui de optu luni, duce la sistem'a de militie; si co se pote castigă cu acăsta sistema, dovedesce Sutier'a unde la 1847 resultatulu unci batalii de trei ore a fostu 2—3 raniti, se mai dovedesce si in statele unite din Americ'a unde in decursu de patru ani s'a portatu o batalia cu spese de multe miliarde, ce o armata regulata ar fi gata in patru luni cu spese de catova milioane.

Multiamita — continua Grivicii — de simpatiele ce se pronunciara in asta adunare pentru armata; dar armat'a e multiamitoră si pentru acele simpatii ce intr'altru locu se rostira de catra unu eselinte barbatu de statu (o vóce: Schmerling!) Oficirii din corpulu tecnicu nu se punu la lucruri nevdnice de ei, precum a disu Ivánka marti. Inca in siedintele subcomisiunei s'a facutu unele dechiaratiuni, cari cu atat'a au trăbuitu se potrunda mai amaru, cu catu nu potu nainta si intarzi contielegerea necesaria. Ce se atinge a nume de dorint'a minoritatii ca, inca nainta de legea noua pentru aperarea tie-rei, se se faca despusotii pentru infinitarea armatei unguresci, acăsta dorintia nu si-are locul aici, ci la Pest'a. Dar inca astazi, din im-potere ministrului de resbelu, dechiaru eu sinceritate si cu tota resolutiune: armat'a imp-reg. e organu obedientiu alu poterii esecutive, ca atare n'are parte la politica, stă din colo de politica, si acolo trebue se stee, ca nu cumva curundu séu mai tardu se vina incurcaturele cele mai seriose. Dar acăstu organu nu este o machina foră de viétia. Elu tace, dar ougeta si sente.

Armat'a a fostu nenorocosa de dōua ori. Acăstă nimene nu vre s'o denegă, de óra ce s'a facutu sminti si din partea administratiunei si a conducatorilor. Dar smint'a principală e in politic'a internă. O armata tare si invingătoare se pote nasee numai din senulu unui popor contielesu si multiamitu. Pretensiunea de reforme e indreptatita, dar si acăstă trebuie se-si si-

ba marginile sale, si aceste margini sunt: unitatea armatei. In numele ministrului de resolu dechiaru cumca densulu neci odata nu va dă mana de ajutoriu la impartirea armatei in dăua său la sfâșiarea ei. Fie care ostasiu trăcesc si mōre pentru Imperatru si imperatari, pentru că in concepte de Imperatru si imperatari gasesce impreunato tōte care i sunt sante. Armat'a stimează legile, dar pretinde ca si sentiemintele ei se fie crutiate. Armatei i pare reu pentru hondi, dar nu voiesce ca se vina érasi o constelaționo casă in 1848 carea de nou ar dă ansa la asemenea turburari de concepte. Oficirulu din armata nu servește numai pentru bani, ci pentru onore si gloria. Sentiemintele armatei nu trebuiește cutremurate si sugrumate. Nu vreau ca aceasta dechiarare se produca o iritatiune, ci vreau numai a promova contielegerea necesaria. Daca poporale se vor contielege, atunci si armat'a va invinge. Insufletirea armatei nu trebuie nemicita in simburele ei. Asidere si in Ungaria trebuie se fie contielegere cu cele latte popora de acolo cari nu vreau sfâșiarea armatei, si a nume trebucse ca si acolo cu totii se se supuna ideii de Austria. Daca Austriei va fi bine, bine va fi si provincieloru, la din contra reu va fi de tōte. Aceste le spunu in numele ministrului."

Siedint'a se incheia și fiindu aprōpe 6 ore dupa mediasi.

Delegatii suprinsi de aceasta cuventare care li vorbiā despre unitatea monarhiei si despre națiuni, la esire intrebau pre Kuhn ministrului, carele nescindu ungurescă se scusă că numai spre aceea l'a impotritu pe Grivicici ca se dechiară că ministeriul va observă legea pentru intregitatea si unitatei armatei. Mai tardu se adunara delegatii in cluburi, unde petrecu pana dupa mediul noptii, si otarira că numai atunci vor mai participa la siedintie, daca ministeriul va desaprobă cele dise de Grivicici.

Joi demanēt'a delegatii se adunara, dar incunoscinta presedint'a că nu vor a se tie ne siedintia pana ce ministeriul nu va retrage dechiaratiunea data de Grivicici, la din contra sunt găsi a paresi bugetul si desbaterile. Spre aceasta inse ministeriul i trebuiā consiliul ministeriale ce s'a tienutu numai catra mediasi. Astfelu delegatiunea n'a tienutu joi siedintia, si delegatii se indepartara spunendu-si feliurite isotiorie că toem'a e 12 martiu, si ce s'a infemplat la 1848 in 11, 12 si 13 martiu etc. era aniversaria.

Siedint'a de vineri 13 martiu.

S'a tienutu sub presedint'a ordinaria. Auditoriul era săptamana numerosu in catu localitatea nu-lu potea cuprinde de ajunsu. Din partea ministeriului de resbelu eministrulu cu capitanul Kralici, era in locul lui Grivicici se infatiscă la locutieniatele de colonel d. Bela Ghyezy, care ie cuventul a cefi o dechiaratiune in numele ministrului comunu de resbelu:

"Cu parere de reu am intielesu cumca in cuvantarea de alalta-ieri a representantului meu s'a respicatu unele spresiuni cari potu avé altu intielesu de catu cel'a ce a intentiunatu regimulu."

"Intentiunea mea a fostu a dechiară cumca eu asiè precepu § 5 art. XII din 1867 (care se referesce la conducerea si organizarea unitaria a armatei intregi, prin urmare si a celei unguresci ca parte intregitoria a totului) cumca conducerea si organizarea armatei intregi este unitaria, si dechiaru cumca io ca ministru responsabilitoru nu potu fi chiamat a splică legea intr'un modu prin care s'ar intemplă sfâșiarea armatei intregi in dăue parti, si prin aceasta sfâșia s'ar pericolă interesele monarchiei precum si interesele tierilor coronei unguresci.

"De altmintre, stabilirea si straformarea sistemel de aperare se pote intemplă in Ungaria numai cu inviorea legelatiunei. Acolo va fi la locul si la timpul seu a desbate acestu obiectu prè interesantu si a-lu decide.

De alta parte, pentru asta data am creditu numai atat'a cumca este detorint'a mea a precisă puseiunca juridica ce ocupu, si in catu m'am sentit provocatu spre aceasta prin votul separatu alu delegatiunei.

"Daca in cuvantarea de alalta-ieri au fostu unele spresiuni ce nu au consonantia cu puseiunca publica-juridica a Ungariei, apoi dechiaru in fine cumca aceasta a fostu intentiunea mea, pentru că io — precum a dese ori am avutu ocazie a spune — purare mi recunoscu de detorintia a avé legea in vedere." (aprobari.)

Dupa aceast'a Perczel cere ca siedint'a se se suspenda pentru diumatate de ora pentru ca delegatii se se pote consultă daca sunt multiaminti séu nu cu dechiararea ministrului de resbelu, si asiè se dee si densii o dechiaratiune din a loru parte. Cererea se primește si siedint'a se suspendo.

Dupa inceperea siedintei Tisza dechiară in numele seu si a consotiloru sci că e multiaminti in catu se desavuēza spresiunile vaticatōric, dar ar fi dorit u ministrul se nu interpretate legea.

Perczel vede in casulu de alalta-ieri o nouă admonitione cumca e interesulu securitatii dinastiei si Ungariei ca armat'a ung. se se inființeaza fora de amenare.

Se continua desbaterile pentru si contra propunerii majoritatii in caus'a bugetului. Dintre acestea amintim cuventarea lui

Maniu care la vicariate spune că regimile de confesiune orientala inca au preotii catolici, acestia ducu matricealele in locu se le duca preotii de confesiunea ostasiloru din regimul, acesti preotii catolici mai ieu si stole de la egi de alta religiune. Catu pentru auditoriata, in regimile romanesci de granitie nu sunt auditori cari se precēpa limb'a poporului, si se folosescu cu dragomani, ce dă ansa la multe confusiuni. Cere ca aceste nedreptatari se se induca in protocolu, ca ministeriul se scie că are ale delatură. (Ungurii nu-lu asultara cu placere pentru că vedi-bine eră vorba de romani, de aceea neci lasara se se trăca in protocolu, sub cuventu că s'ar intielege de sine cumca ministeriul va practica indreptatirea egală.)

Din comitatulu Zarandu 5 martiu 1868.

Comitatulu nostru, dupa poterile sale inca nisuesce a gustă din dulcetă constitutiunalismului. Comitetulu comitatense dupa regulamentul seu de pana acum tiene adunari generale totu la 3 luni, si in tota lun'a adunare mica. Ar fi se aducu la cunoșinta on. publicu ceva interesantu din adunarile nostrre, — dar de asta data mi-am propus a însemna numai modulu desbaterilor nostrre.

Inca in adunarile sale prime s'a ocupat comitetulu de aca intrebare, că cari cause ar fi se se rezolvă in comitetu, si cari prin oficialii administrativi „propria auctoritate“? in urma s'a enunciatu, că numai acele cause voru a se referă in comitetu, cari atingu interesele comitatului pesto totu, si oficialii administrativi nu s'ar incumeta a le decide fora a primi responsabilitatea asupra-le ori-candu.

Acestu conclusu a fostu resultatulu mai multor sesiuni; pentru că la incepere se astă cate unu membru, care potu a se cefi in comitetu si totu feliulu de publicatiuni de concurs, pana ce in urma s'au urit u totii de a mai ascultă ori-ce lucru bagatelu. —

Ci se vedem cum se observa conclusulu de mai sus! Io sustienu că numai causele mai momentose ar fi de referat in comitetu, conformu conclusului adusu odata in acestu obiectu; apoi rescriptele ministeriale si transcrierile altor municipie; si nu precum se intempla la noi, că dd. referentii politici aducu ori-ce suplice in comitetu, cari dau ansa la discusiuni scie, si se petrece timpulu cu ele indaru, — asiā se servescu si eu unu exemplu: unu osendit u arrestulu comitatului nostru, ce s'a fostu judecatu la 1½ anu inchisore cere ca pedeps'a se si-o suferă la inchisorile acestui comitat; acum dupa ordinatiunile existente toti judecatii de la 1½ anu inchisore in sus, sunt a se escortă in unulu din institutelo corectionali de tiéra, asiā si pentru acesta s'a fostu facutu dispusetiunile a se escortă la institutulu din Vatiu. Acu intrebă de ce a fostu se se aduca rogarea acestuia in comitetu, care si de altintre a fostu adresata, catra vicecomitole comitatului, — si pentru ce a trebuitu se se perte cu resolvirea acelei suplice mai bine de o ora; pentru ca in fine se se aduca o decisiune scurta, că adcea: „cere-reasrespinge“, dealta parte nu potu presupune că acelu referinte n'ar fi sciutu ordinatiunile referitoare la acelu obiectu, — era de responsabilitate inca n'a potutu avé frica atunci, candu pote despune pe basea ordinatiunei, ce supliesc legea. Asiu potu servī si cu mai multe exemplu de ascensiune natura, dar me marginescu numai a observă, că prin desbateri de cause batele si foră neci unu interesu generalu, causele de importantia pentru comitetu, suferă amenație; comitetulu nu poate ajunge la timpu si ocasiune, ca se discute din candu in candu si cete o cestiune de tiéra, era de alta parte mem-

brii, cari ar luă parte de multe ori la discusiuni propunendu-li-se nisice obiecte fora de neci unu interesu, se urescu si parasescu sal'a; ma am auditu de la unu membru, candu s'a departatu din sala dicendu: că „bagăsma dd. referenti n'au neci unu lucru de li place a se ocupă asiā lungu cu cestiuni fora de neci o importantia.“

Mi-ar plăce si ar sie de dorit u, ca pentru orientarea membrilor se se introduca si in acestu comitatul modulu desbaterilor ce se practicea dupa sciint'a mea mai in tōte comitatele, adica: că mai antau se se refereze rescriptele ministeriale, apoi cercerarile altor municipie, după ce acausele interne ale comitatului unde vinu a se numeră si relatiunile judiloru de cecere, si suplele incuse la comitetu, si in urma se se face propunere.

Estmodu credu, că s'ar potē delatură dispuțele cele multe de „lana caprina“ ce se nascu de multe ori intru aperarea propunerilor loru aruncate fara de neci o legatura adesea in mediocul desbaterilor asupra unui obiectu degăză pusu la ordinea dilei. A conduce apoi o astfelu de adunare se recere pacientia de feru, era bietului notariu nu-i romanealta de facutu, de catu de a-si întōree urechile in tōte partie, că nu cumva se scape vr'una bietu cuventu din audiu si respective din pena; căci atunci la autenticarea protocolului vai de elu! atat'a ti-lu fierbu, atat'a ti-lu suceseu, de cugeti că e intr'o scaldă turcescă.

Primindu-se inse ordinea mai sus delineata si suspendu-se intru unu regulamentu, presedintele apoi ar potē desemna fie-care frustru spre desbatere, luandu unul cate unul si dandu-lu notariului spre cotire; după aceasta s'ar cefi propunerea referentului la care ar urmă a poi eventualmente desbaterile pro séu contra precum urmează din natura lucrului si enunciarea conclusului ar fi cu inlesnire. Cu aceasta procedura s'ar usioră si sarcină referentilor cari n'ar avea alta lucru, do catu din candu in candu se si apere referat, era protonotariul séu care lu substituc inca ar fi in stare a duce protocolul in comitetu, — ce cu atat'a ar fi mai de dorit u la noi, eu catu cu totalu sunt numai doi vicenotari, si si acestia la dospartimentul județial, unde sunt destul de ocupati. *)

Siomcut'a Mare, martiu.

(Sórtea societatei de lectura). Am înfintat si noi, precum se scie, o societate de lectura. Pana am înfintat-o, pana s'a botezat si a intrat in viétila, era grigita si imbratisata precum se cunovă. Jun'a nostra societate, ea toti junii, avea sperantie mari că va se ajunga odata a deveni unu faptu potine pentru a propagă națiunalitatea pe terenul culturii noastre sociale.

Asemenea sperantia a potutu indemnă pe d. I. Popescu, fiul districtului nostru, acum profesore la Berladu in România, ca se daruēsea societatei la 40 de tomuri de carti.

Inse veni curundu o prefacere mare, o desinteresare comuna. De acele carti numai „Gur'a Satului“ si-aduse a minte spunendu căsu afumate; dar acum, dieu, incep a si mucodă.

Am ajunsu la atat'a in catu astadi nimeni nu mai ingrijesc a controla afacerile societati, de progresu nu e vorba si se pote că nu va trăi mai multa de diumatate de anu.

Candu va repausă, n'voi lasă se trăca foră de sgomotu, ci i vom face necrologulu in publicu, spre mai mare batjocura a membrilor indiferinti.

Sórtea acestoi societati este mai multa séu mai putinu spresiunca fidola a intregului spiritu ce domnesce la noi in tōte afacerile de interesu națiunalu.

Buciumanu.

VARIETATI.

— Societatea de lectura a junimii romane oradane, care, — precum anunțam, ramu acum mai nainte pe calea organelor noastre publice — are de cugetu a edă si in anul urm. scol. unu almanacu beletristicu, voindu a

se apuca catu mai curundu de arangierea materialului necesariu pentru tipariu, vine a rogă pre P. T. DD. membri onorari ai sei, ca se binevoiește a grabi cu tramitera elaboratorilor loru pretiuite, destinate pentru almanacu. Totu odata se incunoscintă, cumca concursul de 6 galbini pentru cea mai buna novela originală, cu obiectu din istoria naționale său din viétila poporului romanu, se prelungesc pana in 1 aprilie a. c. st. n. Oradea-mare in 4 martiu 1868. Iustino Popiu m. p. conducatoriu. Elia Traila m. p. not. coresp.

= Clubulu democratic din Pest'a, care si-pusese de scopu a lucră pentru restituirea intréga a legilor din 1848, — si-a asternut statutele sale ministeriului, care inse a respinsu d'a le incuviintă, desă nu existe lege politică, motivă respingerea cu aceea că scopulu clubului e in contră legilor ce astazi sunt in putere. Madarász a propus in acestu clubu cunoscut a sa petitiune catra dicta pentru restituirea legilor din 1848, si clubulu primindu a insarcinat pe presedintele seu d. Ioane Vidats ca s'o predece dietei.

= O caricatura bine nimerita. „Kladderadatsch“, coa mai cedita foia umoristica nemtieșca ce se publică la Berolinu, in nr. de la 1 martiu aduce intre altele si o caricatura infatisandu pe Imperatulu Napoleon calare (pe catu si scrisu: „Francia“) era in capulu calului sunt dăoue frene, pe unul e scrisu: „legea de presa“, pe celălaltu: „legea de reunire“, si Imperatulu cu seriositate trage tare de aceste dăoue frene. De o parte stă principale Cus'a imbracatu ca profesore de calaritu, si striga catra Imperatulu: „Mai desordă frene că te arunci, io lu cunoscu!“

= Academi'a juridica din Clusiu. Instalarea nouului directoru Jakob Begdán s'a intemplat la t. l. c. O comisiune constatatoră din profesorii Berde, Groisz, Endes si Landerer s'a emisa in caus'a straformarii academiei intr'o universitate. Astfelu ceteva misi de magiari din Transilvania vor avea universitate, era celu 1½ milionu de romani n'au neci macaru o academie, — asiè imparte statulu binefacerile ce isvorescu din contributiunile noastre comune.

= A impedecă emigrarea seculuior (carii de lungu timpu, precum se scie, au indatinat a trece din Transilvania in Roman'a si astfelu imputenia elementulu unguresc in Trnăvă) s'a constituitu in scaunul Ciclei unu comitetu care despuse de sume frumosé de bani si ajuta pe secuii lipsiti numai ca se nu emigreze. Maiestatea Sa Imperatulu inca a datu 100 il. v.a.la despuseiunea numitului comitetu.

= Cium'a de vite la Oradea-Mare a inceputu cu totalu, si de la 25 fauru n. incōce so pote trece prin orasii cu vite cornute, asisdere tergurile de vite se vor tine regulat.

= Reforma in finantie. Lónyay ministrulunguresc la finantile Transilvanilor, dupa ce o pată că nu gasi bani ca se ice imprumutu precum l'autorisă dietă, se pote acum mangaiā e si colegulu seu cisilaitanicu Dr. Brestel patiesec totu astfelu cu reformele sale finantiale. Abiș se stracoră in publicu că intenția lui Brestel este a pune contributiune si cuponete chartierelor de statu, si lumea comerciala interna si externa si-arăta desplacerea pentru că ea n'a cumpăratu chartiele cu asemenea conditiuni.

= In dilele acestea avem placere a vedé in mediocul nostru doi fi ai nemətoriului poetu C. Stamati, din Besarabia. D. Mihai si sor'a dsale dsiōr'a Ilén'a, dupa ce au petrecut cateva septembri la Carnăuți in Bucovina, veniră si la Viena. Precum observă poporului romanu din Besarabia daca nu i se dau dreptu națiunale, celu putinu nu i se ieu cele naturale pe cari noi in Ungaria si Transilvania numai cu lupte crunte ni le sustinem — abiș la vetrile noastre. — Betranulu nostru poetu națiunalu traieste in deplina sanatate — insemnatu a-căstă spre orientarea cetitorilor nostri, fiindu că i-am fostu facutu anu necrologu casă alte foi — si nutresce neincetatu sperantă că va vedé insusi inviera romanismului si va ajunge a n-o cantă. Se deo bunulu Ddieu!

= Puscile Chassepot sunt in stare, dupa probele mai nōue, a se descărca la minutul de 12 ori, cu o distantia de 500 metri și 1600 pasi.

= Inventiune nouă. In stabilimentele marine franceze se lucra cu tota rapidunea la o specie nouă de machine notatōre, prin cari se potu aprinde năile inimicilor. — Acestea asiānumite „machine aprindătoare“ sunt înzestrate si cu machine de vaporu si se carmăescu cu carne, stau in legatura cu năile care le pote trame-

*) Ne-a interesațat a cunoscere procedura acestui municipiu romanu in desbaterile sale, deci produsescu acăstă corespondința pana aci. Partea ultima n'poțu produce din cauza că avem imbudiile de materialu de alta natură asisdere de interesu, de alta parte pentru că proponerile meante ce le face d. corespondintu in privința inmultirei notarilor potu interesu numai pre comitetu si acolo se potu propune cu destulă eficacitate. Red.

pana la o distantia de 500 metri. — Machinele aprindiatore posiedu si tunuri.

= *Libertatea de presa cum o precepe si cum o practica ministeriulu ungurescu?* „Gazeta Transilvaniei“ nr. 16 aduce in fruntea foii urmatorei scrisore in limb'a nemtilor: „Pr. Z. 235/1868. An die lobbliche Redaction der „Gazeta Transilvaniei“ hier. Nachdem das romanische Blatt: „Gazeta Transilvaniei“ noch immer eine verfassungsfeindliche Richtung verfolgt, so wird die lobbliche Zeitungs-Redaction in Folge des über Auforderung vom 24. Februar l. J. Z. 392 Sr. Excellenz des Herrn k. ung. Justitz-Ministers an her gelangten hohen Erlasses vom 27 Februar l. J. Z. 131, Sr. Excellenz des k. siebenbürg. Commissärs Herrn Grafen Péchy und im Nachhange zu den hierämtlichen Erlassen vom 21. Mai, 1. Juli, 26. November 1867, Pr. Z. 416, 529, 994, ernstlich angewiesen, nur solche Artikel in das politische Blatt „Gazeta Transilvaniei“ aufzunehmen, welche mit dem Gesetze und mit der Verfassung im Einklange stehen. Kronstadt, am 2. März 1868. Das Magistrats-Präsidium. Fr. Fabricius m. p.“ Pentru ca se intieléga si cei ce nu cunoscem nemtișcă, insemnăm acă după traducerea noastră pe scurtu eumea prin atinsulu actu se opresce gazetei numite a vorbi ceva ce nu place constituionei si legii (adeca constituionei unguresci) căci asiè poroncesee d. ministru de justitia si d. comisariu Péchy. Dar 6re ce ar potē vorbi unu romanu cu conscientia ca se placa constituionei unguresci?

= *O deslucire detaiata.* In nr. penultimu am avutuocorespondintadespre alegerea de notariu in Voivodinti, unde are esitu unu ném̄tiu. Totu despre acestu obiectu mai primim o corespondintia din Versietiu care (pre langa cele cunoscute dejă) ni mai spune si urmatörile ca se preccpemu cum a potutu reesi némtiulu: Am petrecutu cu atentiu tóte, cate se intemplara in Voiwodinti, si fusei martoru si la actul de alegere. Cu mirare si superare trebui se me convingu, cumca tocmai d. I. Munteanu despre care: sciamu că trece de romanu bunu, luă parte fórt activa in favórea scrietoriului seu Blau; Dsa de repetitive ori alergă prin Versietiu, recomandandu-lu pe la d. jude cercualu, se infatiosu totu cu Blau, recomandandu-lu poporului si ingagindu poporulu pentru densula, acesta pasire a dlui I. Munteanu fu caus'a principala, de in Voivodinti nu potu reesi neci unu candidatu romanu de notariu, — chiar zelos'a intrepunere a preutilor nostri pentru unu romanu, remase fora resultat. Candidati romani vediendu-se ca totalu in minoritate, sub actul de alegerei se retraseră, si Blau L. se alese cu aclamatiune! Multi inse cari mai credu in morală si dreptate, se indoiesc că unu individu ca Blau, carele nu scie vorbi, ceti, scrie si concepe neci in limb'a magiara, neci in cea romana si serba a poporului, a betului poporu minorenui si amagitu, si care d. Blau neci esamenul notarialu nu l'a pus, — si astfelui neci decum, neci dup'o forma nu este calificatu pentru unu postu notarialu, se pótă fi intaritul intr'acest'a de Ilustritatea Sa domnului supremu comite alu comitatului nostru. Adverat că altii eraſi tienu cumca lips'a de calificatiunea legala numai la candidati de nationalitate remana s'a dedatul a veni in consideratiune. Resolvirea casului de fatia ni va dovedi că — care parte are dreptu? — Pan'atunci éra cauta se mai suspinamu o data: „Perirea ta din tine Israile!“

= *In privint'a granitelor militare* a esitu o ordinatiune imp. ddot 16 fauru a. c. despre care — din lips'a spatiul — numai acum'a potem pomeni urmatörile: 1. Limb'a poporului se se intrebuintieza la pertratarile judecatoresci, la magistratul, in afacerile comunale, asidere in acesta limba se fie si prelege- rile la scoolele militare capitale si de medilou;

2. A supra celor'a ce nu sunt in servitul militaru se nu fie pedepș'a corporala (Puntele urmatore dà dreptu a castigă proprietati in granitie si celor'a ce nu sunt granitari) 8. comunelor se predă dreptulu a dispune liberu de spre pascurile(imasiurile, islazurile) loru. Israeliilor inca se dà facultatea a posiede realitat in granitie casí celor'a de alte confesiuni etc.

= *Sasii din Transilvania* o parte trimitu adrese lui Conrad noulu locutieninte de comesu dandu banchete in onore lui, alt'a se plange pentru delaturarea comesului Schmidt. Altmintre Schmidt a venit la Vien'a, a buna séma pentru a-si incercă noroculu.

= *Fómete mare domnesce in Algeria.* Guvernul francesc pana acum a cercat se ascunda adeverat'a stare a poporatiunei, dar nu se mai pote. Mac Mahon guvernatorulu Algeriei a venit in persóna la Paris ca se starușea pentru ajutoriu in contra fómetei careia cadu multe viptime din poporu. Deodata cu scirea despre venirea lui, se lati si cunoscinti'a despre urmatore trista scena, adeca „Echo d'Oran“ (din Algeria) scrie: O araba din tienutulu Misserghin si-a omorit fetita sa in etate de 12 ani si ferband'o a dat'o de mancare celor'a lalti patru copii ca se nu móra de fóme.“ Pentru cercetarea acestui casu tristu s'a instituitu o comisiune judetiala. — In Portugali'a, poporulu maltratatu de fóme s'a rescolat in mai multe locuri, dar aci lenicesa s'a restabiliu cu putina versare de sange. — Guvernul Spaniei a luatu mesurele necesarie pentru scumpetea mare de domnesce in acea tiéra.

= *D. Ludovicu Kossuth* — dupa informatiunile diarielor cehice — s'a dusu la Berolinu unde are se vorbescă ceva cu d. Bismark, si crede că ocasiunea e tocma buna pensu că a umblat pre acolo principale Napoleon.

= *Senatulu imperiale* se occupa inca de desbaterea speciala a legii pentru usura. In septeman'a venitória vor veni la ordinea dilei afacerile interconfesiunali a caror'a tratare neva interesá si pre noi mai multu. Preotimesa romano-catolica nu este disputa a cede in caus'a acés'a, tocma precum Pap'a nu cede in caus'a concordatului.

Socote si multiamite publice.

Multiamita publica. Subscrisulu se semte indatoratu a-si esprime sincer'a multiamita Oaoratiloru Domni Michaele Tipografu, Beniaminu Fülepu, Nicolae Tipografu precum si Domnilorul Petru de Suci, jude opidanu in Blasius, si Michaele Margineanu, pentru ajutoriul de 35 fl. 75 cr. v. a. primitu prin statu. Porfiru Gonceanu 3 fl. Nestorie Radescu 2 fl. Hay Mártionu 2 fl. Morgenstern 1 fl. Mihaj Giura 1 fl. Ionichie Nestor 1 fl. Antonu Hanusch 3 fl. G. Neumanu 2 fl. Kutserau Iosefu 1 fl. Kutserau István 1 fl. Demetriu Iucu 2 fl. Moise Deheleanu 2 fl. Todoru Petru 1 fl. Elias Fritz 2 fl. Petru Milea 1 fl. Mihai Hatcau 1 fl. Ioane Blagoiu 1 fl. Ioane Mihailoviciu 1 fl. Hermann Rozenberg 2 fl. Atanasie Farasiu 1 fl. Petru Iános 1 fl. Iohánn Libischer 50 cr. Salomonu Klauber 50 cr. Iacobu Deutsch 2 fl. Iacobu Schatteles 2 fl. Georgiu Stefani 2 fl. Hay Ioáns 2 fl. Kanitsár 2 fl. Urhegyi 2 fl. Stefanu Antonescu 1 fl. Milosiu 1 fl. Dr. Pinkus 1 fl. Popu Iosefu 1 fl. Franhofer 1 fl. I. Schatteles 1 fl. Szedán 1 fl. Sum'a intréga 130 fl. v. a. — detragendu spesele balului cu 50 fl. remane in folosulu societatii 80 fl. v. a. Deci in numele Societatii intregi esprimu multiamita publica atatu pentru ofertele marimiose catu si pentru caldurója spriginire din partea unor Domni la arangiarea petrecerei cordiale.

In lun'a lui Martisoru 1868.

C. L.

De langa Muresiu.

Sunt in acea prè placuta puseiune a in- cunoscinti'a on. publicu cetitoriu cumca si in cerculu Muresiului s'a infinitatiu o societate de leptura pre langa statutele cuviniciose.

In adeveru că numerulu intellegintiei nostre nu e prè mare, inse zelulu inascutu in ini-m'a romana pentru totu ce e folositoriu natu- naliateli nostre, va invinge tóte greutatile, si asiá vom corespunde si noi in catva scopului comunu: a vedé natuinea nostra pre unu ase- menie gradu de cultura cu alte natuuni cultivate.

Spre scopulu acest'a s'a arangiu in 7/20 fauru unu balu in opidulu Birchisius in favórea Societati numite de leptura, la care au bine- voit uici insemnatii dd. a contribuif cu urmatōrele oferte si adeca: Ludovicu Szivos 2 fl. Constantin Lazaru 5 fl. Dimitrie Sándor 3 fl. Ion Sándor 2 fl. Demetru Marcu 5 fl. Demetriu Perinu 2 fl. Antonu Rambausky 2 fl. Ionu Mihailoviciu 2 fl. Wetschl 2 fl. Partenie Gruescu 3 fl. Iosifu Daliciu 2 fl. Wiener 5 fl. B. K. 1 fl. Szájbeli 3 fl. Rödiger Alojos 2 fl. Spielmánn Mór 2 fl. Simeonu Dragoiu 3 fl. Pavelu Spinantiu 1 fl. Moritz Melchner 2 fl. Partene Paiusian 2 fl. Nicolae Rachitiánu 2 fl. János Pfeifer 2 fl. Frigger Jmre 1 fl. Ioane Curutiu 1 fl. Gerasimu Craciunescu 1 fl. Nicolae Gruescu 1 fl. Basilie Mizulescu 2 fl. Ionu Balán 1 fl. Zenobie Covaciu 3 fl. Todoru Grui- ciu 2 fl. Gligoru Draganu 1 fl. Laurentiu Barzu 3 fl. Filipu Dumitru 1 fl. Eftimie Lungu 1 fl. Iacobu Hirschmann 2 fl. Toma Galetariu 3 fl. Porfiru Gonceanu 3 fl. Nestorie Radescu 2 fl. Hay Mártionu 2 fl. Morgenstern 1 fl. Mihaj Giura 1 fl. Ionichie Nestor 1 fl. Antonu Hanusch 3 fl. G. Neumanu 2 fl. Kutserau Iosefu 1 fl. Kutserau István 1 fl. Demetriu Iucu 2 fl. Moise Deheleanu 2 fl. Todoru Petru 1 fl. Elias Fritz 2 fl. Petru Milea 1 fl. Mihai Hatcau 1 fl. Ioane Blagoiu 1 fl. Ioane Mihailoviciu 1 fl. Hermann Rozenberg 2 fl. Atanasie Farasiu 1 fl. Petru Iános 1 fl. Iohánn Libischer 50 cr. Salomonu Klauber 50 cr. Iacobu Deutsch 2 fl. Iacobu Schatteles 2 fl. Georgiu Stefani 2 fl. Hay Ioáns 2 fl. Kanitsár 2 fl. Urhegyi 2 fl. Stefanu Antonescu 1 fl. Milosiu 1 fl. Dr. Pinkus 1 fl. Popu Iosefu 1 fl. Franhofer 1 fl. I. Schatteles 1 fl. Szedán 1 fl. Sum'a intréga 130 fl. v. a. — detragendu spesele balului cu 50 fl. remane in folosulu societatii 80 fl. v. a. Deci in numele Societatii intregi esprimu multiamita publica atatu pentru ofertele marimiose catu si pentru caldurója spriginire din partea unor Domni la arangiarea petrecerei cordiale.

In lun'a lui Martisoru 1868.

C. L.

Inteliginti'a din Comun'a Cernegyház arangiò a petrecere in 13 2 1868 a careia venit'u curat se decise pe séma Alumneului romanu natuinalu din Temisiéra. Prim'a nostra incercare fu remunerata. Cu tóte că timpulu a fostu nefavoritoriu, totusi acei dd. caror'a li Zace la anima inaintarea, ne onorara pana la 6 ore demaneti'a. Resultatulu materialu asidere a fostu imbuecuratori, si pentru ca on. publicu, se aiba cunoscintia despre intrebuintiarea sumelor oferite; se publica ofertele, si anume:

O. D. Emiliu Ioanoviciu 5 fl. Nicolae Murariu, Asessoru Consistorialu 3 fl. Ignatiu Reiteru 2 fl. 50, Doctoru Sternu 2 fl. Ionu Dam-

sia paroh 2 fl. Marco Popoviciu p. 2 fl. Franciscu Maga, notariu 2 fl. Adolfu Beranecu 2 fl. Michai Anesco 2 fl. Vasa Irchinu economu 2 fl. Matiasu Cipelu invetiatoriu 1 fl. Iosifu Gredinariu, studinte 1 fl. Moise Gredinariu, invetiatoriu 1 fl. Franciscu Coletu 1 fl. Vasa Vasiniu jude 1 fl. Todoru Argeleanu 1 fl. Irva Florinu economu 1 fl. Pera Giurchi, economu 1 fl. Meletie Opreanu, invetiatoriu 1 fl.

Suma totala 33 fl. 50 cr.

Detragendu spesele 23 fl. 24 cr.

A remasu venit'u curat 10 fl. 26 cr.

Si acestia s'a predat pe séma fundulu Alumnealu, din Temisiéra. Despre ce dandu sociota on. publicu totodata am onore a multiam in numele intiligintei din Cernegyház. Meletie Opreanu invetiatoriu.

Concursu.

In Protopresiteratulu Vilagosului Comitatului Aradu, se afla urmatorele Statiuni invetatoresci vacante:

1. Statiunea invetatorésca din Cladova, cu carea sunt impreunate emolumintele 120 fl val. a. 6 orgii de lemn, si 8 cubule de bucate.

2. Statiunea invetatorésca din Dunelu, cu carea sunt impreunate emolumintele 120 fl val. a. 6 cubule de bucate, si 12 orgii de lemn.

Doritorii de a ocupá vre una din Statiunile acestea sunt avisati, recursurile loru inzestrata cu documentele recerute, si adresaate catra Venerabilulu Consistoriu gr. oriental din Aradu, pana la 7 aprilie a. o. st. nou, la mine subscrulu in Vilagosiu a le substerne.

Siria (Vilagosiu) in 7 martiu st. n. 1868.

Georgie Popescu m/p., protop. gr. orient. si insp. distr. de [1-3] scoale alu Vilagosului.

Cursurile din 13 mart. 1868 n. séra.

(dupa aratare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de statu:		
Cele cu 5% in val. austri.	54.06	54.20
" " contributinali	58.65	58.85
" " noue in argint	73.25	73.75
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	79.75	80.25
Cele natuinali cu 5% (jan.)	56.10	56.30
" " metalicos cu 5%	56.60	57.70
" " maiu-nov.	56.60	58.75
" " 41%	51.00	58.35
" " 4%	45.20	45.50
" " 3%	34.00	34.50
Efectele de loterie:		
Sortile de stat din 1864	84.50	84.70
" " 1860%, in cele intrage	82.90	83.10
" " 1/4, separata	91.75	92.25
" " 4% din 1864	75.50	75.75
" " din 1839, 1/4	173.00	173.25
" " bancet de credet	131.20	131.40
" " societ. vapor. dunarene cu 4%	98.00	98.50
" " imprum.-princip. Eszterházy 140 fl.	131.00	133.00
" " Salm	31.50	32.00
" " cont. Palffy	25.75	26.25
" " princ. Clary	27.50	28.50
" " cont. St. Genes	24.25	24.75
" " princ. Windischgrätz 20	17.50	18.50
" " cont. Waldstein	21.00	22.00
" " Keglevich	14.75	15.25
Obligatiuni dessarcinatore de pamentu:		
Cele din Ungaria	70.50	71.50
" Banatul tem.	70.00	70.50
" Bucovina	64.00	64.50
" Transilvania	65.25	66.50
Actiuni:		
A bancet natuinali	708.00	709.00
" de credet	187.80	188.00
" scont	580.00	585.00
" anglo-austriace	115.75	116.00
A societate vapor. dunar.	486.00	488.00
" Lloydului	197.00	199.00
A drumul ferat de nord.	172.20	172.70
" stat	258.80	254.00
" apus (Elisabeth)	139.70	140.25
" sud	168.75	169.00
" langa Tiaza	147.00	147.50
" Lemberg-Czernowitz	181.75	182.75
Bani:		
Galbenii imperatesci	5.54	5.58
Napoleond'ori	9.50	9.51
Friedrichsd'ori	9.48	9.55
Șteveniul engl.	11.70	11.75
Imperialii russesci	9.55	9.60
Argintulu	114.35	114.55